

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — poverjenišvo Ljubljana
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 61. Rokopise ne vračamo. Ne frankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. šek. rač. 11.197. Telefon 3113

Dodatek k Spomenici Udruženja jugosloven. učiteljstva.

Ob priliki prvega zasedanja banskega sveta Dravske banovine v Ljubljani so bili iznešeni od strani nekaterih članov banskega sveta tako težki očitki, oziroma napadi napram učiteljstvu Dravske banovine, da so radi svoje neupravičenosti razburili ne le učiteljstvo, temveč vso našo javnost.

Podpisani smatram za svojo dolžnost pribiti dejstvo, da so vzbudili iznešeni očitki veliko pozornost in celo ogorčenost med vsemi člani banskega sveta, kaj na licu mesta ter so bili ne le odločno zavrženi, temveč so se skušali pozneje z raznimi izgovori ublažiti in popravljati.

Samoobsebi je umevno, da protestira proti takim neosnovanim očitkom ne samo naše učiteljstvo ampak se solidari z njim vsa naša trezno presojujoča javnost.

Podpisani izjavljam, da se strinjam ne le v splošnem, temveč v vsako besedo v izdani »Spomenici UJU«, ki je v vsakem pogledu na svojem mestu. Pristavljam, da popolnoma odobravam odločen in močan nastop našega učiteljstva napram vsakomur, ki skuša kadarkoli, zlasti pa v sedanjih zelo težkih časih neutemeljeno postaviti njegovo delovanje pred javnost v najslabši luči in na ta način greniti njegovo itak zelo težko — in smelo lahko trdim — bedno stališče v težkem narodno-vzgojnem delovanju za obči blagor in napredek našega naroda. Smelo lahko trdim, da so zaslužili naši učitelji v Dravski banovini vse kaj drugega kot »znano laskavo priznanje«.

Kakšno velevažno in težko delo opravljajo naše učiteljstvo, more ceniti le oni človek, ki pojmuje, kaj pomeni izobličiti probujajočo nežno človeško dušo v ono smer, da postane bodoči človek koristen član ne samo svoje domovine, temveč vsega človeštva.

Pred nedavnimi so posetili angleški učitelji — romarji — svetega Očeta Pija XI. v Rimu, ki jih je nagovoril ob tej priliki z zelo lepim nagovorom, poslušajoč vzvišenost učiteljskega poklica, a obenem ugotavljajoč po modrem izreku zlatoustega sv. Janeza resnico, da je učiteljski poklic na vsem svetu najlepša, najvažnejša in največja umetnost, h kateremu se smelo lahko pristavimo, da je tudi najtežja umetnost.

Objektivno in zvesto delovanje našega učiteljstva zasluži v vsakem pogledu namesto ozkosrčnosti in obrekovanja polno priznanje ne le od najširših plasti našega naroda, temveč od strani mero-dajnih činiteljev, kajti požrtvovalno delovanje, ki ga izžareva dnevno iz ljubezni do svojega bližnjega za plemenitev našega naroda, mu daje zaslug, da se dvigne ne samo v ugledu, temveč se mu zasigurno tudi v gmočnem oziru vsaj ona minimalna poštena eksistenca, ki mu vendar pritiče kot nesebičnemu vzgojitelju in učitelju našega naroda za čim brezskrbnejše izvrševanje svojega težkega poklica.

Ozrmo se malo na levo in desno, pa pogledimo, kdo razen svojega težkega poklicnega dela žrtvuje svoje proste čase za razne nacionalne, prosvetne, gospodarske in humanitarne organizacije našega naroda? Kateri so tisti javni delavci našega naroda, ki jim niso veljavne predpisane uradne ure? Koga vidiš v te-lovadnih dvorinah, pri pevskih vajah, pri raznih predavanjih, pri prireditvah in povsod, kjer se vrši delo? Živelo učiteljstvo!

Ne nalagajmo našemu učiteljstvu samo bremena in brezkončnega dela, nego otirajmo tudi njegove bridke solze; za njegovo povsem pošteno delovanje pa poskusimo malo tudi žrtvovati, ako že ne kruha, pa vsaj malo priznanja, saj to nič ne stane in ne bo obremenila taka pos-
stavka nobenega proračuna, dala pa bo povod za odkrivanje velike simpatije nekaterimov napram našemu pošteno za-
služnemu učiteljstvu.

Smatram za dolžnost vse to pribiti ne le kot član banskega sveta, temveč tudi kot človek, četuđi morda učiteljstvo, ki je bilo na prvem zasedanju banskega sveta v Ljubljani neutemeljeno napade-
no, prav za prav te zaščite niti ne potrebuje, ker je že po svojem poklicu od vsakega objektivno in trezno mislečega človeka nad takimi izpadi vzvišeno.

Vsemu učiteljstvu kličem: Le tako naprej!

Vršite svoja težka dela z ono vest-
nostjo in požrtvovalnostjo, kakor ste jih dosedaj, potem se ne bo treba bati nobe-
nemu človeku, nobenemu banskemu svet-
niku zaradi usode naših bodočih gene-
racij, še manj pa za usodo naše domo-
vine, ker pri takem zvestem in poštenem delovanju, ki ga izvršuje naše učiteljstvo, je moralna dolžnost vsakega človeka, tudi banskega svetnika, da ga z iskrenim priznanjem pozdravi s klobukom v roki.

V Kančevcih — Prekmurje,
dne 12. febr. 1931.

Fašlik Franc, l. r. — župnik, banski svetnik.

Med jugoslovenskimi izseljenci v Franciji. (Šole v Franciji.)

Ko sem prišel v Francijo, je bila ena mojih prvih želja, da bi prisostvoval pouku v francoskih šolah. Žal, tega nisem mogel doseči. Učitelj, odnosno upravitelj šole, je rekel, da ne sme dovoliti, ampak da si moram izposlovati dovoljenje za hospitacijo pri prefekturi. Ubral sem zaradi tega drugo pot, ki morda ni nič slabša za spoznanje učiteljevega delovanja v šoli. Opazoval sem z na-
prejo in vedenje učencev, pregledoval njihove pismene izdelke in skušal izvedeti, kaj sodijo o šoli. Tudi starši otrok so mi marsikaj po-
vedali. Priponim na da sem si ustvaril sodbu komaj na podlagi petih šol, vsled če-
sar ne more biti splošna in objektivna.

Predvsem sem ugotovil, da so otroci preveč zaposleni in z njimi vred seveda tudi učiteljstvo. Razen četrta sede po 7 do 8 ur v šoli. Obvezna doba šolskega obiska traja od 6. do 13. leta. Že s 4. letom, prav gotovo pa s 5. letom vpišejo vsi starši otroke v otro-
ški vrtec. Niso sicer primorani, a radi store-
to, »da je doma mir«... Ponavljalne šole ni.

Tudi izpričeval ni, ampak le »Izpustnico« do-
be ko končajo, t. j. ko dopolnijo 13. leto. V šolo lahko vstopijo takoj, ko izpolnijo 6. leto, čeprav sredi šolskega leta. Vsi doseljeni otroci morajo v prvi razred, ker ne znajo francoski. V prvem razredu je torej prava mešanica glede znanja in starosti otrok in prav tu bi si rad ogledal način poučevanja. Ker nisem dobil dopusta, sem moral domov preden se mi je to posrečilo. Izvenšolskega dela tamkajšnji učitelji skoro ne poznajo, zato ni čudno, da med njimi in starši ni ni-
kakih prijateljskih vezi. So pa v tem oziru še druge ovire.

Skupna govorica, skupna vera in isti obi-
čaji tvorijo pri nas tesno vez med šolo in domom. Vsega tega tam ni, ker so rudniški kraji. Poleg francoskih sede nemški, jugo-
slovenski, italijanski in poljski otroci. Pet jezikov in ne samo enega bi moral znati učitelj, ki bi hotel gojiti s starši kake odnošaje. Dalje starši ne odobravajo, da so šole inter-
konfesijske. Razočarani so, ko jim otroci

in mi učitelji, ki dobro vemo, kako težko delo čaka naše bodoče tovariše in tovarišice med narodom, zremo s ponosom na ta uspeh, ker se zavedamo, da bomo v teh pogumnih mladih naraščajnikih dobili prav izborne so-
delavce pri našem težkem izvensolskem delu.

Režija drame je bila v rokah g. Jagodiča, gojenca TV. letnika. Vse vloge, predvsem glavne, so bile zelo posrečeno razdeljene in tudi podane. Mora se priznati, da so se vsi igralci poglabili v svoje vloge in jih podali tako realistično, da bolje niso mogli. Težko je doumeti pisatelja te drame. Že za samo razumevanje je potrebno razmišljanje, a za podajanje posameznih vlog se mora igravec povsem uživet v one razmere, ki so privedle Cankarja do odločitve, da je spisal »Kralja na Betajnovi«. In to dejstvo je toliko bolj ovi-
ralo te mlade igralce, vendar je pokazala uprizoritev, da so Cankarja povsem doumeli.

V podrobno kritiko posameznih vlog se ne moremo spuščati, če pomislimo tudi na dejstvo, da so nekateri igralci nastopili prvič na odru, a so kljub temu zelo dobro rešili svojo nalogo. Ako vzremo malenkostne nedostatke stranskih vlog, in gledamo le ce-
loten efekt drame moramo priznati, da je uspeh naravnost sijajen.

Banski šolski nadzornik Andrej Rape.

(Jul.)

Za banskega šolskega nadzornika v Dravski banovini je imenovan kakor smo že poročali, dosednji sreski šolski nadzornik g. Andrej Rape. S tem je bila popravljena na-
napaka, ki se je zgodila.

Andrej Rape je bil rojen 30. novembra 1872. v Rafolčah pri Lukovici, kjer je hodil v osnovno šolo, gimnazijo in učiteljske pa je posečal v Ljubljani, kjer je tudi leta 1894. maturiral. Nato je služboval v Zalem logu pri Železnikih, potem pa leta 1903. v Olšev-
ku pri Kranju. Nadaljnja službena leta so mu tekla v Smledniku in Medvodah, kjer je poučeval sedem let, leta 1907 pa je nastopil službeno mesto v Ljubljani. Po prevratu ga je vlada imenovala za okrajnega šolskega nadzornika v ljubljanski okolici, pozneje pa za mestnega šolskega nadzornika v Ljubljani. Kot takemu je bilo podrejenih 14 šol 2 vrta-
in 4 otroška zavetišča s 124 razredi. Na vseh teh zavodih skupno poučuje 189 učnih oseb.

Andrej Rape pa se ni udejstvoval samo kot pedagog in šolnik, temveč je tudi deloval na literarnem polju. V tem pogledu še je

zlasti posvetil mladinski literaturi, katerega dela je naša mladina res nujno potrebovala. Leta 1909. je izdal povest »Dane«, ki je bila prevedena tudi v češčino, pred svetovno voj-
no leta 1915. »Pisanice«, po vojni leta 1924. pa knjigo »Iz dni trpljenja«. V letih 1909. do 1924. je izdal osem zvezkov mladinskih spi-
sov. Prevedel je orientalske pravljice »Tisoč in ena noč«, spisal več šolskih knjig, med temi »Četrto čitanko« za osnovne šole ter sodeloval pri raznih strokovnih listih, kakor »Zvonček«, »Glasniku PRK«, »Popotniku«, »Učit. Tovarišu« itd. ter je tudi sotrudnik »Prosvete«. Ob prevratu je sodeloval tudi pri izdaji »Šolskega lista«. Bil je sotrud-
nik »Domačega ognjišča« in »Naše bodočno-
sti« poslednji tudi urdnik.

Udejeval se je kot pevec in je pri Glasbeni Matici za 30letno delo prejel diplo-
mo častnega članstva. Glasbeni Matici je predsedoval 7 let.

V šolstvu zasleduje smer delovnega po-
uka in delovne šole.

povedo, da pred in po pouku v šoli niso mo-
lili in da duhovnik ne sme v francoske šole. Se bolj jih draži, da se učiteljstvo ponekod meša v verske zadeve. Z ogorčenjem so mi pripovedovali o pouku, pri katerem uče, da človeka ni ustvaril Bog ampak je nastal iz opice. Šolska obveznost ni tako strogo izve-
dena kot pri nas. V višjih razredih smejo starši pridržati otroka doma, če ga rabijo, da jim pomaga.

Verske strpnosti ni, kar priča sledeči slučaj:

Zgodilo se je v vasi T. Oče R. je na praznik sv. Jožefa, katerega v Franciji no praznujejo, pridržal svojega 10letnega Jožka doma, češ: »Praznik je in še tvoj god po-
vrhu. Naslednji dan je otrok povedal res-
nico, zakaj je izostal. »Ti bom že jaz dal svetega Jožefa.« je prejel ukor v šoli, »tam v kotu boš stal 3 mesece med vsakim odmo-
rom in držal roke v odročanju.« Na ener-
gične intervencije je kazen kmalu prenehala, ni se pa seveda s tem dogodkom zmanjšalo nezaupanje staršev do šole, ampak nasprompto.

Res je, da tudi pri nas vedo otroci mar-
sikaj, kar bi ne smeli vedeti in ne vedo tega ali onega, kar bi morali vedeti, vendar tako

Pri poročilu o uprizoritvi »Kralja na Be-
tajnovi« pa so pokazali učiteljski in učiteljske telišnice tudi siguren nastop svojega or-
kestra, ki je pod taktirko gojenca Borštnika zaigral uverturo »Marte« še pred začetkom igre. Močan je ta orkester in je tudi svojo nalogo rešil povsem častno.

Tudi pevski zbor obeh učiteljskih, ki je nastopal za odrom v drugem in tretjem de-
janju je brezhibno zapel sv. mašo. Posrečena je bila misel pokazati v drugem dejanju kon-
trast — v ozadju cerkvice, v njej peta maša in verniki zbrani pri molitvi a v ospredju duševna borba zločinca. Tudi slovo Mine spremljano s fantovsko popevko je pridobilo na efektu, ker je bila vsled tega njena no-
tranja borba vidnejša in izrazitejša.

Dramatičnemu odseku, kakor tudi or-
kestru in pevskemu zboru obeh učiteljskih smemo z mirno vestjo čestitati k lepemu uspehu in jim kličemo, le pogumno naprej po začrtani poti, kajti pridobitve na tem po-
lju vam bodo v poznejši dobi zelo zelo ko-
ristile, kajti od učitelja se zahteva danes vsestransko udejstvovanje za izobraženje našega naroda.

—ž.

Gg. šolski upravitelji!

Vaša narodna dolžnost Vam nalaga, da za-
gotovite svoji šoli nabavo z našim mini-
strstvom prosvete O. N. br. 37/25. in O. N.
br. 24398/30 odobrenih pomočnih učil v zem-
ljepisnem pouku

Slike z Jadrana in Primorja

12 različen umetniških barvstih s k Dal-
macije in Primorja, izdelanih po naših naj-
slavnejših mojstrih prof. Crnčiču, Kovačeviću
in Krushinu.

Znižana cena Din 296.—

razume se, da skupno z učno knjigo, zavija-
njem in poštino. Slike so velike 45x50 cm
in so pripravljene tako, da se jih lahko obesi
na zid — Poleg tega, da so te lepe slike v
okras šolskih prostorov, so po razpisu mini-
strstva za vojno in mornarico D. br. 440 2/26
in ministrstva notranjih del J. B. br. 20495 26
najprimernejše sredstvo za uspešno propa-
gando za naš Jadranski.

Nudite otrokom pri nazornem pouku užitek spo-
znavanja prirodnih lepot našega morja in Primorja!
Bude v otroh nacionalno zvest z doseg
ljubezni do jugoslovenskega Jadrana.

Naročila se pošiljajo na:

Crz. pov. knjižarna, školski odlo, v Zagrebu, ulica 52

LISTEK.

Uspela prireditve Cankarjeve drame "Kralj na Betajnovi".

»Klub učiteljskega naraščaja« na držav-
nem moškem učiteljskem v Ljubljani je upri-
znil v ljubljanskem dramskem gledališču s
sodelovanjem gojenk državnega ženskega
učiteljskega Cankarjevo dramo »Kralj na Be-
tajnovi«.

Prijetno nas je iznenadila vest, da so se
odločili učiteljski uprizoriti to težko, a
tako karakteristično Cankarjevo delo. Že sa-
ma vest nas je navdajala s ponosom, ker
smo se zavedali, da je za uprizoritev takega
dela potrebno mnogo poguma, mnogo uče-
nja in zaradi tega tudi mnogo časa. Marsikdo
pa je ob tej vesti pesimistično zamajal z
glavo in mnogo jih je bilo, ki niso verovali
v uspeh. Med te se sme prišteti predvsem
one, ki niso prišli k uprizoritvi. Tisti pa, ki
so prišli, so bili z lepim uspehom zadovoljni,